

NADAL, Joaquim. *Emilio Grahit y Papell; memorias de un alcalde gerundense*. Girona: Ajuntament / Institut d'Estudis Gironins / Patronat Francesc Eiximenis, 2003. 216 p.

NADAL, Joaquim; OLIVERAS, Josep M. *La Catedral de Girona*. Barcelona: Lunweg, 2003. 269 p.

NOGUÉ I PUIGVERT, Pep. *La cuina de l'arròs de Pals. De l'Orient a l'Empordà*. Valls: Cossetània, 2003. 205 p.

OLIVER, Xavier. *El parc natural de la zona volcànica de la Garrotxa*. Olot: Llibres de Batet, 2003. 72 p.

OLLER, Joan. *Espai natural de l'Alta Garrotxa. Guia del patrimoni històric i cultural*. Olot: Llibres de Batet, 2002. 59 p.

PAGESPETIT I BLANCAFORT, Lluís. *111 fonts del Montseny i molts indrets per descobrir*. Sant Vicenç de Castellet: El Farell, 2003, 141 p.

PARAREDA, Albert. *Via fora, lladres!* Barcelona: Barcanova, 2003. 222 p.

PARAROLS, Francesc. *Un català a l'Exèrcit Roig*. Girona: CCG, 2002. 207 p.

PARERA I COLL, Baltasar. *L'arròs de Pals. Del camp a la cassola*. Palafrugell: Edicions Baix Empordà, 2003. 171 p.

PEIDRÓ I RAMI, Eliseu. *Arquitectura romànica religiosa de la Selva*. Barcelona: Unió Excursionista de Catalunya de Sants, 2003. 89 p.

PLA, Xavier; AGUILÓ, Anna. *La Poètica de la banalitat: actes de la Jornada d'estudi cinquanta anys d'El carrer estret*. Girona: Universitat de Girona, 2003. 69 p.

PUIG, Irene de. *Persensar: percebre, sentir i pensar*. Vic/Girona/Barcelona: Eumo / Universitat de Girona / Grup IREF, 2003. 335 p.

llegir les idees pedagògiques de fons que varen ser el motor d'un determinat estil de fer escola. Les assemblees, les sortides, etc. no es feien perquè sí, no eren per fer bonic, per mantenir l'anomenada d'escola renovadora. No. El que es feia a l'escola responia a uns plantejaments pedagògics, a una voluntat d'actuar d'una determinada manera, fruit del convenciment de bona part dels seus mestres, i al davant de tot, Antoni Domènec. Es pretenia la corresponsabilització de tots els implicats en la vida de l'escola.

Per això el llibre acaba amb un article que no sovinteja en altres publicacions d'aniversari. El text «Lectura pedagògica del projecte» és de Xavier Besalú i no pot ser més explícit. L'Aulet és un «projecte pedagògic» concret i des d'aquesta concepció han de ser llegides les pàgines del llibre.

A mesura que el llegia anava veient el seu contingut pedagògic i pensava que podria ser un bon text de lectura per a aquelles persones joves que volen ser mestres, i ¿per què no? també per als pedagogs i educadors socials. Ep! i si algun *profe* el vol llegir, segur que li farà bé. És un llibre que explica una manera de fer escola que respon a teories pedagògiques concretes. Et permet de veure com es realitza a la pràctica allò que a vega-

des se'ns ha explicat a classe. Posats a demanar m'ha recat que només s'hagi cenyit als darrers 25 anys, perquè el projecte ve d'abans; té una història més llarga.

Salomó Marquès

Una síntesi actualitzada i eficaç

DIVERSOS AUTORS.

Història del Gironès.

(Història de les comarques gironines, volum III)
Diputació de Girona, 2002. 902 pàg.

La *Història del Gironès* és el tercer volum d'una ambiciosa història comarcal que pretén, en un temps determinat, posar a l'abast de tots nosaltres la història global de les comarques gironines.

El llibre és, com els ja publicats i els que s'estan preparant, un treball d'equip fet amb les idees molt clares, circumstància que voldríem destacar i que fa d'aquesta col·lecció un

cas atípic i rar que per si mateix serviria per deixar de banda la polèmica generada —i que reneix en cada nou volum— sobre si calia i si era metodològicament correcte fer una història comarcal, i fins i tot acceptant-ho, si era escaient fer-la d'una comarca tan poc natural, tan moderna i amb tan poca entitat geogràfica i «històrica» com el Gironès. El fet d'encarregar-ne la direcció i execució al que podríem anomenar segona generació d'historiadors sortits de les aules de l'antic Col·legi Universitari i de la Universitat de Girona —una generació jove però amb un treball de recerca important al seu darrere i que ocupa càrrecs diversos com a docents i investigadors de la mateixa universitat, en l'ensenyament secundari, al capdavant d'arxius, com a tècnics de cultura o en altres tasques ben diverses— és no solament coratjós, sinó fantàstic, ja que els ha ofert la possibilitat d'escriure la *seua* història, de recrear una síntesi entenedora i eficaç, i trenca la tradició de deixar en mans d'autors de més edat, amb més bagatge i anys al seu darrere, les obres de síntesi. Aquest és el gran mèrit de la col·lecció.

Tal com s'estructura l'obra, cada etapa històrica ha estat encomanada a un o uns responsables que han tingut cura d'encarregar uns apunts detallats i monogràfics a altres historiadors de

la seva confiança. És aquí, precisament, on de vegades han participat historiadors més veterans, amb una complicitat que enriqueix el resultat final, on s'agermanen les dues generacions i els dos grups, però també on s'obre la porta a altres historiadors novells que tenen molt a dir, que ho diuen bé i que asseguren el rigor i la continuïtat en aquest camp.

Una comarca com la del Gironès plantejava, molt més que cap altra, l'enorme pes mort que representa dins del conjunt global el paper històric de la ciutat de Girona. Certament, l'ombra de la ciutat és llarga i pesant i condiciona els diferents capítols. Tanmateix, s'ha intentat donar protagonisme i fer aflorar la vida de pobles i viles i de la gent que els habitava. Només cal donar un cop d'ull a les il·lustracions per adonar-nos de l'esforç, de vegades titànic i impossible, fet en aquesta direcció.

El llibre aconsegueix, amb escreix, el que es proposava: ser una síntesi actualitzada i eficaç, llegidora i ben feta, amb solvència; una aproximació de bon nivell que pot servir al lector interessat i culte, al professor o a l'historiador. L'estructura en capítols cronològicament ordenats permet trobar el que es cerca sense dificultats. Si bé no és —no ho pretenia— una obra de lectura, res no impedeix

que ho puguí ser. L'amenitat, sense pèrdua de seriositat, i els textos intercalats ho fan possible. L'edició formal és elegant i acurada, d'un nivell excel·lent.

El darrer paràgraf de la introducció del llibre acaba amb aquests mots: «Segurament, en el moment d'editar aquest llibre, els continguts de l'obra ja començaran a quedar superats per noves investigacions i aportacions. No obstant això, si hem aconseguit fer, encara que sigui mínimament, un pas endavant en el coneixement històric d'aquest territori ens podem sentir satisfets».

Certament, una producció massa llarga, un temps excessiu entre la idea i la concreció anaven en contra de la vigència absoluta del llibre. Aquest n'és, potser, l'aspecte menys positiu. Tanmateix, és un aspecte menor i, per altra banda, insoluble.

Josep M. Nolla

Memòria i referent per a la posteritat

MOLINA FIGUERAS, Joan (ed.)

Bernat Martorell i la tardor del gòtic català. El context artístic del retaule de Púbol.

Museu d'Art de Girona, 2003.
320 pàgines.

Els catàlegs publicats que soleix acompanyar la majoria d'exposicions són una via excel·lent per tal de fer públics les anàlisis i els estudis realitzats al seu entorn, i també un mitjà molt eficaç per perllongar-los més enllà de la seva eventualitat i conservar-los en la memòria. En aquest cas, l'exposició «Bernat Martorell i la tardor del gòtic català» que es va poder veure al Museu d'Art de Girona a principi d'any ha quedat singularment reproduïda en forma d'un extens catàleg de més de tres-cents pàgines.

A primer cop d'ull hom pot copsar un dels objectius principals en la seva elaboració: transcriure tan fidelment com fos possible l'exposició, seguint el fil discursiu que aquesta va prendre, recuperant alguns dels textos i il·lustrant les peces en forma d'imatge. El catàleg es divideix en quatre grans apartats: *Perfils de Bernat Martorell*, *Il·lustres coetanis*, *Les dues cares del retaule de Púbol* i les seves *Restauracions*. Els tres primers estan constituïts per una sèrie de textos que complementen les obres protagonistes de l'exposició: el retaule de Púbol, algunes de les obres més significati-

ves de Bernat Martorell i diferents exemples de les produccions d'altres artistes gironins coetanis, com Joan Antigo i Honorat Borrassà.

Una altra finalitat intrínseca del catàleg ha estat la de contextualitzar l'exposició des de diferents àmbits i mostrar una visió completa i qualificada de l'obra i l'època de Bernat Martorell i el seu entorn. Per això, cadascun d'aquests apartats disposa, a més d'un seguit d'articles realitzats per diferents historiadors i estudiosos de l'art, que treballen des de fa temps en algun dels temes pertanyents a l'exposició. Hi trobem, doncs, estudis de Frederic-Pau Verrié, Josefina Planas, Pere Freixas, Francesc Ruiz, Joan Molinas o Joaquín Yarza.

Però possiblement allò que dona una especificitat excepcional al catàleg ha estat el de dedicar un últim apartat a la història i a la restauració que es feu del retaule de Sant Pere de Púbol. En aquesta secció